

2008

Випуск 25

ЕКОНОМІКА

Серія

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Редакційна колегія:

Міковда Василь Петрович - доктор економічних наук, професор, чл.-кор. НАН України, завідуювач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу національного університету (головний редактор)

Пітюгич Михайло Іванович - доктор економічних наук, професор, завідуювач кафедри економічної теорії Ужгородського національного університету (заступник головного редактора)

Надь Наталія Мирославівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету (відповідальний секретар)

Слава Світлана Степанівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Бойко Микола Миколайович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Лендел Михайло Андрійович - доктор економічних наук, член-кореспондент Української академії аграрних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Рущак Михайло Юрійович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Даньків Іосип Якимович - кандидат економічних наук, доцент, завідуювач кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету

Лечига Іосип Іосипович - кандидат економічних наук, доцент, завідуювач кафедри фінансів Ужгородського національного університету

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор О.К. Алмашій
Доктор економічних наук, професор В.І. Ярема

Адреса редакції:

88000, м. Ужгород, пл. Народна, 3,
Економічний факультет Ужгородського національного університету.
Тел./факс: (03122) 3-23-67, 61-23-13.
Електронна пошта: svdana@gd.uzhgorod.ua

Видається з 1994 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 року.

Затверджено додатком до постанови президента ВАК України від 9 лютого 2000 р., №2-02/2 і включено до переліку №4 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Затверджено вченою радою Ужгородського національного університету, протокол № 4 від 24.04.2008 р.

ISSN 1469-0782

ЗМІСТ

8	Розділ I МАКРОЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
8	Шинкарь В.А., Малик Л.П. Макроекономічні проблеми інфляції в умовах ринкової економіки
13	Мешко І.М. Сучасний монетаризм: здобутки і проблеми
16	Лучко М.Р. До питання класифікації холдингових компаній
20	Льницька Н.М. Електронні гроші: аналогі чи замінники „традиційних” грошей?
28	Лученко О.І. Теоретичні засади обстеження умов життя домогосподарств
32	Марсіма М.В. Трудові відносини: інституціональних підхід до їх аналізу
36	Кущірь Н.О. Молодіжне життєве кредитування – актуальна проблема сьогодні
41	Розділ 2 МАКРОЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
41	Пітмолиць М.І., Герзанич В.М. Розвиток соціальної інфраструктури гірських територій Закарпаття в умовах становлення ринкових відносин
46	Божко Я.М. Лісові ресурси та їх роль у збалансованому розвитку лісового господарства регіону
52	Сторарчук О.П. Моделювання ефективності санамерно-курортних підприємств регіону
58	Газуда М.В., Дяченко Б.І., Газуда Л.М. Роль державних і регіональних органів влади в інвестиційному стимулюванні розвитку малого підприємництва
64	Газуда М.В., Каминський А.Є. Кількісні характеристики малого підприємництва в економіці та АПК регіонів Українських Карпат
70	Пань В.В. Перспективи соціально-економічного розвитку регіональної суспільної системи (на матеріалах Закарпатської області)

157	Розділ 4 ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА
157	Висоцький В.Ю. Роль кредитних сплук у стимулюванні сталого розвитку регіону
169	Мешко В.В. Стан та перспективи розвитку ринку цінних паперів на Закарпатті
173	Розділ 5 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
173	Казмишун Р., Казмишунова V. Development tendencies in world economy and activities of entrepreneurial sphere
181	Слава С.С., Сєвєрї П., Лїба Н. Досвід Угорщини у забезпеченні інвестиційного та інноваційного розвитку
193	Бондаренко В.М. Зарубіжні моделі оцінки життєздатності підприємства
202	Грещук З.В., Лютак О.М. Регіональна політика транскордонного співробітництва в умовах євроінтеграції держави
207	Розділ 6 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ
207	Даньків І.В., Іванченко Ю.М. До питання методики здійснення бухгалтерського обліку на допоміжних виробництвах
211	Нападовська Л.В., Шегря Я.В. Балансове узагальнення в системі управлінняського обліку
225	Вакаров В.М., Якушин Н.З. Контроль якості аудиту: проблеми та шляхи вирішення
230	Шушко А.О. Особливості аудиту операцій з деривативами за сучасних умов розвитку економіки України
234	SUMMARY

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ

№ 657/474

ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ЗДІЙСНЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВАХ

І.Я.
Ю.М.

Метою дослідження бухгалтерського обліку на допоміжних виробництвах не достатньо дослідження окремих питань. Особливої уваги заслуговує облік актів, зобов'язань, доходів, витрат, а також формування звітності допоміжних виробництв, головним чином, забезпечення відомості про витрати на виробництво. У статті виділено основні проблемні моменти, які виникають при організації обліку на допоміжних виробництвах як у мікро- так і в макро-сфері. У статті наведено методику дослідження та необхідності дослідження методик здійснення бухгалтерського обліку на допоміжних виробництвах з актуальним та запланованим у сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: допоміжне виробництво, облік актів, облік зобов'язань, облік доходів та витрат, методика обліку, українська.

структура та методика формування звітності.

Сучасних науковців, які займаються проблемами методики та організації обліку і контролю на допоміжних виробництвах можна виділити таких авторів як Т.Бойченко [1], Н.Борона [1], Т.Каменська [3], а також бухгалтерів-експертів, аудиторів – С.Кирилюк, О.Куліченко, О.Лукінова, П.Пічугін, Л.Прийма [4], А.Харитонюк та ін. У своїх працях вони розглядають організацію обліку витрат на допоміжних виробництвах [1], включення накладних витрат у собівартість основної продукції, проблеми обліку допоміжних та лісобних підрозділів в цілому [3], аудит допоміжних виробництв тощо.

Проте, загалом, сучасні науковці доволі мало акцентують увагу на проблемах з даної теми. Тому, при дослідженні обліку у допоміжних виробництвах слід зосередити увагу на таких аспектах як А.Н.Кузьмінський, П.В.Мезенцев, В.В.Сопко, Л.Е.Бегленський, М.Г.Зайцев, Н.П.Кондратов, І.Є.Тішков [5] тощо. Більше зазначає науковці більшість своїх праць з даної теми отримували ще в період існування Радянського Союзу, тоді в командно-адміністративній економічній системі. Власне, перехід до ринкової економіки вимагає часткового перегляду теоретичних постулатів минулого, а особливо формування нових науково-практичних ідей щодо вдосконалення методики здійснення бухгалтерського обліку у допоміжних виробництвах.

Відповідності до Інструкції "Про Плану рахунків бухгалтерського обліку витрат, зобов'язань і господарських підприємств і організацій" затвердженої Кабінетом Міністрів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами та доповненнями облік допоміжного виробництва на рахунок 23 "Виробництво" [2]. Така відповідність спричинила втрату інтересу до проблем допоміжного виробництва, з чого тепер лише як складова основного виробництва, а не окремої економічної категорії. При цьому допоміжне виробництво у складі господарської діяльності підприємства є в окремих випадках, навіть визначальною, для здійснення бухгалтерського обліку на допоміжних виробництвах не розвинений. Серед

Іван Микомович, к.е.н., професор, завдувач обліку та аудиту Ужгородського національного університету ім. Василя Гетьмана, тел. 098-43-23-23, моб. 8(050) 765-7-155, e-mail: i.mikomovych@gmail.com

2 ОБЛІК ЗОВОВ'ЯЗАНЬ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ

Як і в дослідженні обліку активів, дослідження обліку зовов'язань допоміжних виробництв слід будувати на його декомпозиції. Складовими елементами обліку зовов'язань, на нашу думку, є:

- облік, виходячи з їх класифікації;
- особливості обліку зовов'язань у відповідності до обраного підходу в організації допоміжних виробництв.

Як внутрішній елемент декомпозиції зовов'язань доцільно розглядати їх у контексті облікових процесів:

- облік виникнення зовов'язань;
- облік внутрішньогосподарського руху зовов'язань;

Як і в дослідженні обліку активів, дослідження обліку зовов'язань допоміжних виробництв повинно стати вирішальним в системі впорядкування та вдосконалення допоміжних виробництв як в мікро- так і в макросередовищі підприємства.

Таблиця 2 Порівняльна таблиця обліку зовов'язань за різними підходами до організації допоміжних виробництв

Вид зовов'язання	Підхід до організації допоміжних виробництв			Види підходів до організації допоміжних виробництв		
	аналітичний облік	синтезний облік	традиційний	аналітичний облік	синтезний облік	децентралізований
Довгострокові зовов'язання	-	-	-	-	-	+
Зовов'язання за банківськими кредитами	-	-	-	-	-	+
Кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги	-	-	-	+	-	+
Поточні зовов'язання з оплати праці	-	-	-	+	-	+
Інші короткострокові зовов'язання	-	-	-	+	-	+

Знаками "+" та "-" в табл. 2 відмічено застосування чи не застосування аналітичного або синтезного обліку певного виду зовов'язань підприємства.

З табл. 2 стає зрозуміло, що у випадку формування допоміжного виробництва традиційним способом аналітичний та синтезний облік зовов'язань у ньому вестися не буде, за виключенням, ймовірно аналітичного обліку розрахунків за товари, роботи, послуги.

Організація допоміжного виробництва за інтегрованим підходом передбачає ведення аналітичного обліку розрахунків за товари (роботи, послуги), розрахунків з оплати праці та інших розрахунків (див. табл. 2). Це стосується синтезного обліку зовов'язань, то у випадку відовидної облікової політики підприємства, такий облік може вестися самостійно створюваним підприємством, типу допоміжного виробництва. Ведення аналітичного та синтезного обліку довгострокових зовов'язань, а також короткострокових банківських кредитів допоміжними виробництвами є не доцільним з позиції методики ведення бухгалтерського обліку на них.

Як і у випадку бухгалтерського обліку активів допоміжних виробництв - бухгалтерський облік зовов'язань ведеться в повній мірі (див. табл. 2) за умови організації допоміжного виробництва децентралізованим способом.

3 ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ

В загальному, облік доходів та витрат допоміжних виробництв здійснюється приблизно так, як і в основному виробництві. Такий стан справ дає змогу при дослідженні даного питання головну увагу зосереджувати власне на особливостях такого обліку саме на допоміжних виробництвах.

При здійсненні обліку доходів необхідно встановити:

- перелік допоміжних виробництв за якими ведеться аналітичний облік доходів;
- джерела отримання доходів;
- умови внутрішньогосподарської реалізації;
- порядок розподілу прибутку від діяльності допоміжних виробництв.

При здійсненні обліку витрат допоміжних виробництв необхідно встановити:

- перелік допоміжних виробництв за якими ведеться аналітичний облік доходів;
- джерела отримання доходів;
- умови внутрішньогосподарської реалізації;
- порядок розподілу прибутку від діяльності допоміжних виробництв.

1. Бойтенко Т., Воронова Н. Все про облік витрат на виробничому підприємстві. - Х.: Фактор, 2005. - С.115-129.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами та доповненнями.
3. Каменська Т. Облік витрат допоміжних і пісобних підприємств // Бухгалтерія. - 2006. - 30.05. - С.58-60.
4. Прийма Л. Складання калькуляції та визначення ціни // Дібет-Кредит. - № 5. - 2006. - С.21-27.
5. Тишков И.Е. Учет и калькулирование себестоимости продукции вспомогательных производств. - М.: Финансы и статистика, 1980. - 112с.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- У зв'язку з тим, що темі методики здійснення бухгалтерського обліку на допоміжних підприємствах приділяється не достатньо уваги як у практичному так і в науковому середовищі - створюється та методика формування звітності допоміжних підприємств не розвинута взагалі.
- З метою впорядкування бази фінансово-господарських показників діяльності допоміжних підприємств необхідно:
- розробити систему внутрішніх звітних документів;
 - скласти номенклатуру показників для узагальнення бухгалтерської інформації;
- Бгато підприємств бачать вирішення проблем у наданні окремим допоміжним підприємствам певної свободи дій. Практика свідчить про те, що підприємці, які вгодоють високим ступенем самостійності у виборі методу виконання роботи, значно продуктивніші за підприємці, жорстко контролювані зверху.
- За таких умов, актуальність дослідження методики здійснення бухгалтерського обліку на допоміжних підприємствах значно зростає, що в свою чергу, повинно забезпечити вдосконалення як облікових етапів організації допоміжних підприємств, так і формування системи звітності за їхньою діяльністю.
- ### ВИСНОВКИ
- 3 переходом до ринкової економіки, розвитком зовнішньоекономічних зв'язків - відношення вишого керівництва до значущості і ролі допоміжних підприємств не змінилося - зберіглася фінансування за залишковим принципом, відсутня відносна незалежність щодо прийняття керівниками середньої ланки управління самостійних стратегічних рішень у розвитку допоміжних підприємств, при скороченні штатної чисельності в першу чергу скорочують працівників допоміжних підприємств тощо.
- ### 4 СТРУКТУРА ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ
- Достатньо глибоко організації обліку витрат допоміжних підприємств у сучасних умовах господарювання розглядають Бойтенко Т. - Воронова Н. [1, С.115-129]. Проте, зазначена тема все-таки потребує ще додаткового дослідження.
- Необхідно:
- перелік виробництв за якими ведеться аналітичний облік витрат;
 - перелік статей обліку витрат і склад витрат по кожному виробництву;
 - об'єкти калькулювання собівартості продукції та послуг;
 - способи включення витрат допоміжних підприємств до витрат основного виробництва (за необхідності).
- Необхідно для виробничого підприємства (за необхідності):
- перелік виробництв за якими ведеться аналітичний облік витрат;
 - перелік статей обліку витрат і склад витрат по кожному виробництву;
 - об'єкти калькулювання собівартості продукції та послуг;
 - способи включення витрат допоміжних підприємств до витрат основного виробництва (за необхідності).
- ### ВИСНОВКИ
- 3 переходом до ринкової економіки, розвитком зовнішньоекономічних зв'язків - відношення вишого керівництва до значущості і ролі допоміжних підприємств не змінилося - зберіглася фінансування за залишковим принципом, відсутня відносна незалежність щодо прийняття керівниками середньої ланки управління самостійних стратегічних рішень у розвитку допоміжних підприємств, при скороченні штатної чисельності в першу чергу скорочують працівників допоміжних підприємств тощо.
- ### 4 СТРУКТУРА ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ДОПОМІЖНИХ ВИРОБНИЦТВ
- Достатньо глибоко організації обліку витрат допоміжних підприємств у сучасних умовах господарювання розглядають Бойтенко Т. - Воронова Н. [1, С.115-129]. Проте, зазначена тема все-таки потребує ще додаткового дослідження.
- Необхідно:
- перелік виробництв за якими ведеться аналітичний облік витрат;
 - перелік статей обліку витрат і склад витрат по кожному виробництву;
 - об'єкти калькулювання собівартості продукції та послуг;
 - способи включення витрат допоміжних підприємств до витрат основного виробництва (за необхідності).
- Необхідно для виробничого підприємства (за необхідності):
- встановити методику формування показників, необхідних для складання статистичної звітності;
 - внести додаткові показники у систему статистичної звітності;